

Důvěra vybraným politikům a institucím v mezinárodním kontextu – duben 2011

Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost 2011, v11-04</i>
Realizátor:	<i>CVVM, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>4. – 11. 4. 2011</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Region (Oblasti NUTS 2), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>979</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>PI.2, PM.65b-c</i>
Zveřejněno dne:	<i>9. května 2011</i>
Zpracoval:	<i>Jan Červenka</i>

V dubnovém šetření, které se uskutečnilo v rámci kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM, byla respondentům položena otázka zjišťující důvěru k vybraným politikům v mezinárodním kontextu¹ a také otázka na důvěru ve vztahu k NATO a OSN. Do výzkumu byly zahrnuty některé významné osobnosti světové politiky a aktéři událostí v Libyi (viz tabulka 1 na následující straně).

Na základě výsledků lze vybrané politiky rozčlenit podle dvou různých hledisek: jednak podle toho, zda a v jaké míře vůči nim převažuje kladný či záporný postoj české veřejnosti, a jednak podle toho, v jaké míře tito zahraniční politici vůbec figurují v povědomí českých občanů. Vezmeme-li v potaz nejprve ono druhé hledisko, můžeme konstatovat, že s výjimkou britského premiéra Davida Camerona, jehož podle vlastního vyjádření nezná více než třetina (35 %) dotázaných, jsou všichni do výzkumu zařazení politikové poměrně výrazně zapsaní do povědomí české veřejnosti a že výrazná většina občanů na ně má utvořen nějaký názor, když u žádného dalšího ze zkoumaných činitelů podíl odpovědí „neznám“ nepřekročil významně úroveň jedné desetiny a u Baracka

¹ Znění otázky: „Přečtu Vám jména některých politiků. U každého mi prosím řekněte, zda mu důvěřujete nebo nedůvěřujete, či neumíte posoudit. Případně zda tohoto politika neznáte.“

Obamy, Hillary Clintonové či Vladimira Putina byl dokonce výrazně nižší, a když i podíly nerozhodných odpovědí „nevím“ se u těchto politiků pohybovaly v rozmezí od necelé jedné desetiny do necelé pětiny. Podíly vyhraněných odpovědí s výjimkou již zmiňovaného britského premiéra, v jehož případě to byly jen dvě pětiny, se tak vždy pohybovaly od cca tří čtvrtin výše. I v případě Davida Camerona přitom oproti listopadu 2010 došlo k výraznému úbytku lidí, kteří by jej vůbec neznali, což tehdy uvedlo 58 % dotázaných. Statisticky významné poklesy podílu neznajících se objevily i u dalších politiků z předložené nabídky, a to u Silvia Berlusconiho o devět procentních bodů a u Nicolase Sarkozyho a Angely Merkelové shodně o čtyři procentní body.

Tabulka 1: Důvěra k vybraným politickým osobnostem (v %)

	spíše důvěřuje	spíše nedůvěřuje	neví	nezná	rozdíl +/-
Barack Obama	69	21	9	1	+48
Hillary Clintonová	58	25	13	4	+33
Angela Merkelová	48	26	15	11	+22
David Cameron	21	20	24	35	+1
Nicolas Sarkozy	21	53	17	9	-32
Dmitrij Medveděv	21	57	15	7	-36
Vladimir Putin	22	62	13	3	-40
Silvio Berlusconi	13	62	15	10	-49
Muamar Kaddáfí	2	80	8	10	-78

Pozn.: Politici jsou seřazeni sestupně podle rozdílu mezi podílem důvěřujících a nedůvěřujících.

Tabulka 2: Důvěra/nedůvěra k vybraným politickým osobnostem – srovnání (v %)

	V/2004	XI/2004	IX/2006	IX/2008	XI/2009	XI/2010	IV/2011
Barack Obama	*	*	*	40/15	67/21	68/21	69/21
Hillary Clintonová	*	*	*	*	55/24	*	58/25
Angela Merkelová	*	*	39/14	45/20	41/28	46/22	48/26
David Cameron	*	*	*	*	*	15/11	21/20
Nicolas Sarkozy	*	*	*	36/21	17/55	23/47	21/53
Dmitrij Medveděv	*	*	*	12/46	15/52	20/53	21/57
Vladimir Putin	26/47	22/58	23/55	20/62	20/63	20/61	22/62
Silvio Berlusconi	*	14/35	*	*	13/49	15/50	13/62

Pozn.: Srovnání je uvedeno jen u státníků, jejichž důvěryhodnost byla zkoumána již v minulosti. Poprvé zařazení politici tedy do srovnání v tabulce nejsou zahrnuti.

Z hlediska poměru důvěry a nedůvěry jednoznačně nejpříznivěji hodnoceným politikem ze zkoumaných osobností je současný americký prezident Barack Obama, kterému důvěřují více než dvě třetiny českých občanů, zatímco nedůvěřující tvoří asi jednu pětinu. Trochu méně euforicky, i když stále jednoznačnou většinou příznivě lidé pohlížejí na americkou ministryni zahraničí Hillary Clintonovou, jíž důvěřují bezmála tři pětiny Čechů a rovná čtvrtina nikoli. Převážně pozitivní hodnocení Baracka Obamy i Hillary Clintonové přitom poměrně ostře kontrastuje s hodnocením Obamova předchůdce G. W. Bushe, v němž trvale a dosti výrazně převažovala nedůvěra.²

² Viz tiskovou zprávu CVVM „Důvěra vybraným politikům v mezinárodním kontextu“ z 22. 10. 2008 na http://www.cvvm.cas.cz/upl/zpravy/100831s_pm81022.pdf

Do skupiny převážně příznivě hodnocených se z vybraných politiků dostala, kromě zmiňovaných Baracka Obamy a Hillary Clintonové, už pouze Angela Merkelová, které důvěřuje necelá polovina obyvatel ČR, zatímco čtvrtina k ní důvěru nemá. V případě české veřejnosti prozatím méně známého Davida Camerona je podíl důvěry a nedůvěry statisticky zcela vyrovnaný na úrovni jedné pětiny. U všech ostatních politiků zařazených do výzkumu pak už podíl nedůvěry jasně převyšoval podíl důvěřujících. Přibližně pětina české veřejnosti podle svého vyjádření důvěřuje francouzskému prezidentovi Nicolasi Sarkozymu, ruskému prezidentovi Dmitriji Medveděvi či ruskému premiérovi Vladimíru Putinovi, podíl nedůvěřujících se pak pohyboval od mírně nadpoloviční většiny v případě Nicolase Sarkozyho, přes necelé tři pětiny u Dmitrije Medveděva až po více než tři pětiny v případě Vladimíra Putina. Více než třípětinový podíl nedůvěry šetření zaznamenalo i ve vztahu české veřejnosti k italskému předsedovi vlády Silviu Berlusconi, kterému ovšem naopak důvěřuje jen 13 % českých občanů. Jednoznačnou nedůvěru Češi vyjadřují vůči libyjskému vůdci Muamaru Kaddáfímu, jemuž nevěří čtyři lidé z pěti, zatímco důvěra k němu se vyskytovala jen sporadicky, přibližně u jednoho dotázaného z padesáti.

Z hlediska časového srovnání, které nabízí tabulka 2, poměrně výrazně narostl podíl nedůvěry v případě Silvia Berlusconiho (o dvanáct procentních bodů), zvýšení podílu nedůvěřujících jsme zaregistrovali i v případě Nicolase Sarkozyho (o šest procentních bodů) a mírně též u Angely Merkelové a Dmitrije Medveděva (shodně o čtyři procentní body). V případě Davida Camerona došlo ke zvýšení podílu důvěry i nedůvěry na úkor podílu těch, kteří jej podle vlastních slov neznají, ovšem nedůvěra v jeho případě vzrostla o něco více než podíl těch, kteří k současnému britskému premiérovi mají důvěru (devět procentních bodů proti šesti).

Podrobnější analýza ukázala, že stoupenci zásahu mezinárodní koalice v Libyi relativně častěji důvěřují Davidu Cameronovi, Nicolasi Sarkozymu, Hillary Clintonové, Baracku Obamovi a také Angele Merkelové, zatímco Muamar Kaddáfí a rovněž italský premiér Silvio Berlusconi jsou pro ně ve zvýšené míře nedůvěryhodní. Naopak lidé nesouhlasící s intervencí v Libyi vnímají relativně hůře zejména Nicolase Sarkozyho, ale v menší míře i Baracka Obamu, Hillary Clintonovou a Davida Camerona, u nichž byl vždy zaznamenán nižší podíl důvěry a zároveň zvýšený podíl nedůvěřujících.

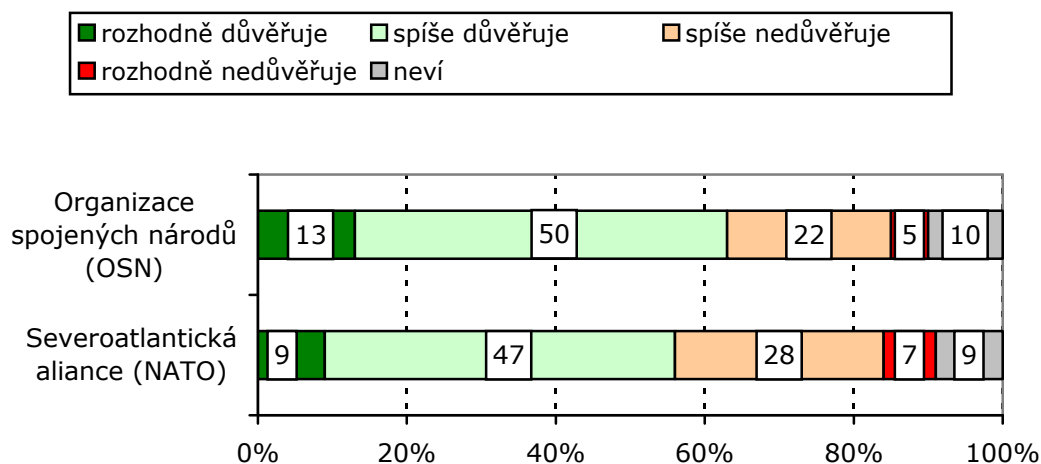
Lidé, kteří důvěřují NATO, pak mají zřetelně vyšší důvěru k Davidu Cameronovi, Baracku Obamovi, Hillary Clintonové, Angele Merkelové, Nicolasi Sarkozymu a v menší míře i Silviu Berlusconi. Naopak vyšší podíl nedůvěry z jejich pohledu šetření zaznamenalo u Muamara Kaddáfího a také Dmitrije Medveděva. Ti, kdo vůči NATO vyjadřují nedůvěru, pak hodnotí relativně kritičtěji politické zástupce z členských zemí s výjimkou italského premiéra, u něhož se jejich hodnocení významně nelišilo od průměru. Z hlediska důvěry k OSN ti, kdo jí důvěřují, mají ve větší či menší míře větší důvěru i k jednotlivým politikům z předložené nabídky s výjimkou libyjského vůdce, kterému naopak ve zvýšené míře nedůvěřují.

Rozbor z hlediska sociodemografických znaků ukázal, že lidé ve věku 30 až 44 let častěji důvěřují Hillary Clintonové. Z hlediska vzdělání důvěra spolu s ním roste v případě Davida Camerona, Hillary Clintonové a Angely Merkelové, vysokoškoláci ve zvýšené míře nedůvěřují Silviu Berlusconi. Dotázaní, kteří podle vlastního vyjádření mají dobrou životní úroveň, více věří Nicolasi Sarkozymu, Davidu Cameronovi, Angele Merkelové a v menší míře i Hillary Clintonové, zatímco lidé se špatnou životní úrovní jsou v tomto směru kritičtější. Respondenti, kteří se na pravolevé škále politické orientace řadí jednoznačně k

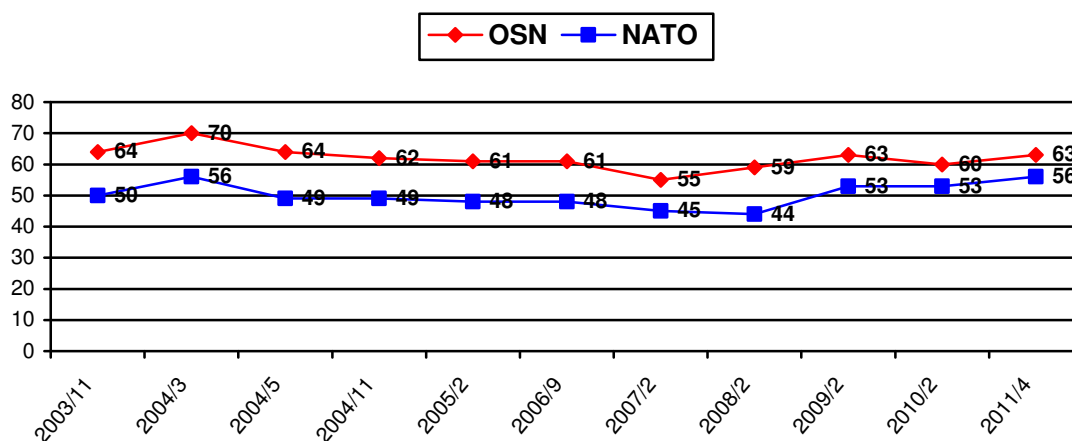
pravici, mají zřetelně příznivější postoj k Davidu Cameronovi a Nicolasi Sarkozymu, zatímco u Dmitrije Medveděva a Vladimira Putina byl z jejich pohledu v šetření zaznamenán výrazně vyšší podíl nedůvěřujících. Podle stranických preferencí voliči ČSSD poněkud více důvěřují Dmitriji Medveděvovi, Vladimiru Putinovi a Baracku Obamovi, stoupenci ODS ve zvýšené míře věří Angele Merkelové, Davidu Cameronovi a Nicolasi Sarkozymu.

V šetření byla rovněž zjišťována důvěra české veřejnosti ve vztahu ke dvěma mezinárodním organizacím – Severoatlantické alianci (NATO) a Organizaci spojených národů (OSN).³

Graf 1: Důvěra/nedůvěra NATO a OSN (%)

Graf 2: Podíl důvěry NATO a OSN – časové srovnání

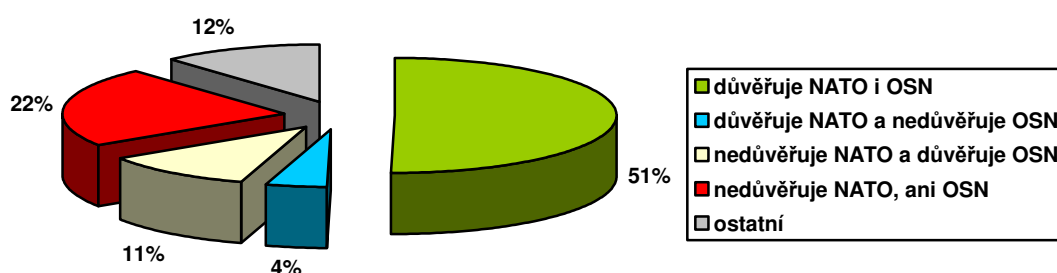
Pozn.: Hodnoty v grafu jsou součtem odpovědí „rozhodně důvěřuje“ a „spíše důvěřuje“.

³ Znění otázky: „Důvěřujete či nedůvěřujete b) Severoatlantické alianci (NATO), c) Organizaci spojených národů (OSN).“ Varianty odpovědí: rozhodně důvěřuje, spíše důvěřuje, spíše nedůvěřuje, rozhodně nedůvěřuje.

Jak ukazují výsledky zachycené v grafu 1, oběma mezinárodními organizacím v současnosti čeští občané převážně důvěřují, a to výraznou nadpoloviční většinou. Již tradičně je v tomto směru příznivěji hodnocena globální a politicky méně kontroverzní Organizace spojených národů, která má důvěru více než tři pětiny (63 %) české veřejnosti a které nevěří jen o málo více než čtvrtina (27 %) českých občanů. V případě NATO důvěřující představují 56 % dospělé populace, o málo více než třetina (35 %) českých občanů Severoatlantické alianci nedůvěřuje. V obou případech asi desetina respondentů uváděla nerozhodnou odpověď „nevím“.

Z časového srovnání, které nabízí graf 2, vyplývá, že od posledního srovnatelného šetření z února 2010 se postoj české veřejnosti k NATO a OSN statisticky významně nezměnil.

Graf 3: Důvěra k NATO a OSN – kombinace postojů (%)

Pozn.: V kategorii „ostatní“ jsou zahrnuti ti, kdo u jedné či obou organizací zvolili odpověď „nevím“.

Jak ukazují údaje v grafu 3, postoje k NATO a OSN ze strany české veřejnosti se z velké části navzájem překrývají. Lidé, kteří mají důvěru k NATO, v naprosté většině věří i OSN a podobně je tomu i v opačném gardu, tedy že lidé důvěřující OSN většinou důvěřují i Severoatlantické alianci. Podobně tak mezi nedůvěřujícími výrazně převažují ti, kdo nevěří NATO, ani OSN, nemluvě již o navzájem se překrývajících podílech odpovědí „nevím“. Přesto při vzájemném třídění postojů k oběma organizacím můžeme vedle početných skupin těch, kdo oběma organizacím věří (51 %), a těch, kdo naopak v obou případech vyjadřují nedůvěru (22 %), identifikovat málo početnou skupinu občanů důvěřujících NATO, ale nedůvěřujících OSN (4 %), a trochu početnější skupinu těch, kdo mají důvěru k OSN a přitom se negativně vymezují vůči NATO (11 %). V poslední jmenované skupině přitom relativně častěji figurují lidé hlásící se k levému středu, případně voliči ČSSD. Ti, kdo důvěřují OSN i NATO se ve zvýšené míře rekrutují z řad pravicově orientovaných občanů, respektive voličů ODS nebo TOP 09. Ti, kdo nedůvěřují ani NATO, ani OSN častěji pocházejí z řad voličů KSČM nebo nevoličů bez stranické afilace, ve zvýšené míře jde o respondenty hlásící se jednoznačně k levici.

Jinak rozdíly v důvěře oběma organizacím se objevují z hlediska věku, s jehož zvyšováním důvěra klesá, vzdělání a subjektivního hodnocení životní úrovně, s nimiž důvěra naopak roste. Oběma organizacím více věří stoupcům ODS nebo TOP 09, opačný postoj byl ve zvýšené míře zaznamenán mezi příznivci KSČM.